

Heoi ka hoki a Ruawharo raua nei ko Tupai ki o raua nei kainga noho ai. Ka haere hoki a Paikea raua ko Ira ki Uawa noho ai. Ku tu te whare a Ira ko Te Matateahu te ingoa. Ka oti ka tahi ano nga rawa, nga atua i utaina mai i runga ia Horouta ka kawea ki roto ki taua whare takoto ai. Ko aua atua i utaina mai i runga ia Horouta ka kawea ki roto ki taua whare takoto ai.

Ko aua atua i utaina mai i runga ia Takitimu, ko te tino waka tapu tera o te manutanga mai i tawahi.

Ka tahi ano ka whakina te kete o nga korero ki Uawa ka tukua e Ira kia Wharepatari hei tiaki.

Heoi ka tipu haere mai nei a tae noa mai ki tenei ao. Heoi ano enei korero i konei, mo tenei taha.

12.—Ko ETAHI enei o te KORERO WHAKAPAPA mo PAIKEA, na NEPIA POHUHU.

HEOI ano ka u a Paikea ki uta ki Ahuahu (ko the ingoa o Paikea i aia e noho ana i Hawaiki ko "Kahutiaterangi." A te take i tapaa ai te ingoa hou mona ko Paikea, no tona ekinga mai i te ika hei ara mai mona ki enei motu ki Aotearoa). Ka noho a Paikea ia Ahurumowairaka hei wahine mana, ka whanau a raua tamariki: ko Marunui, ko Marupapa, ko Maruwahakaaweawe. Ka whanau enei tamarikiri, ka mahue atu ia Paikea a Ahuahu, noho rawa mai a Paikea i Whakataane ka moe aia ia Te Manawatina hei wahine mana, no Whakataane tenei wahine i moea eia, ka whanau a raua tamariki: ko Whatiukauamo, Whatiuroa, Uekaiahu, Uetaha, Rongotaiheao, Rakairoa, Maru, Teakau, Huiwhenua. Ka mahue Wakataane ia Paikea, ka haere mai raua ko tana wahine, a ia raua e haere mai ana i te takiwa o Whakataane ahu atu ki Waiapu ka whanau i te ara: a Rongotukiwaha, a Taohaki, a Teruru. Noho rawa mai a Paikea i Waiapu ka moe ano a Paikea i te wahine o reira ia Huturangi, i te tamahine a Whironui, ka whanau a raua tamariki: a Pouheni, a Nanaia, a Porourangi, a Ueroa Tako-tainui, a Ruapani, a Ruarauwhanga Rakaihikuroa, a Hineteraraku, a Rangitawhiao, me etahi atu.

Ka whakatika mai a Paikea raua ko tona wahine me ona hungarei me ona taokete, me te iwi o tona wahine i Waiapu, ka haere mai a tae noa mai ki Anaura, ka timata tona whakanoho haere i etahi o nga tangata o te iwi o tona wahine tae noa mai ki Pukehore. Ko ona matua hungarei i kawea eia ki roto ki te Roto-o-tahe noho ai, me Tetuna ano, me Tangotangorau, ka hanga eia te Tatau-o-rangiriri, hei pa mo ona matua hungarei hei arai atu ki roto noho ai. Ka tikina nga wahie he puriri mo ana hungarei, mo Tewhironui rau ko Araiara, waiho tonu iho hei whakatauki, "Nga motu motu o te ahi a Whironui." Ka whakataka mai ano, noho rawa mai te ope ra ko Whangara, i te haerenga mai ka tae ki Koutuomoa, ki Torouka, ka hangai mai te titiro ki Whangara ka tahi a Paikea ka whaka atu i nga ingoa tona kainga. Ko te take hoki tera i haere mai ai he kimi i Whangara. Ka ki aia ki tona ope, "ko Pakarae tera, ko Waingutu tenei, ko Tokaakuku tera, ko Rangitoto tenei, ko Teuhiarirakau tenei, ko Pukehapopo tera, ko Tewaipaepae tenei, ko Teahiraririki tera, ko Teahiraraihe tenei, ko Whakino tenei, ko Tutapanihi tera, ko Tahatuoterangi tenei, ko Tawaruhangaahine tera, ko Pukehore tera, ko Terenanga tera." Ka kii ano aia a Paikea ko te ahua ano tenei o toku kainga, ko Whangara tonu ano tenei, kotahi rawa te he, ko Waimoko he rere whakatuara i Pukehapopo, me he mea ia kia rere i Teahiraririki penei ko Whangara motu hake tenei. Ka mea ano aia, otira ko Whangara tonu ano tenei. Ka tahi ano aia ka haera ki Whangara noho ai.

A mate iho aia ki reira, kawea ana ki roto ki te ana takoto ai, waiho tonu iho hei toma taua ana, Huaina ana te ingoa o tena ana. "Ko te ana o Paikea" tae noa mai ki tenei ra.

13.—Ko ETAHI enei o nga KORERO WHAKAPAPA mo KUPE, na TA HORI KERETI, K.C.B., i kohikohi. Ko WAIHARAKEKE te awa i tupu ai a Aotea, na Toto i hahau ka hinga ki te whenua wahia ana ka pakaru, ko Matatua tetahi para ko Aotea tetahi. Ko Matahourua i tukua atu kia Kuramarotini, ko Aotea i tukua atu kia Rongorongo ki nga tamahine a Toto.

Ko Matahourua te waka nana i toro te nuku roa, ko Reti te tangata i runga.

Ko Kupe raua ko Hoturapa i haere ki te moana ki te huti ika, ka tau te waka o nga tokorua ra, ka tukua te aho a Kupe ki te moana, tatu kau ano ki raro ka mea a Kupe kia nukaia te hoa ki tana aho me mea "E hoa kua mau taku aho tena rukuhia." Ka karanga atu a Kupe "E Hotu kua mau taku aho tikina rukuhia." Ka mea atu a Hotu, "Homai hoki ki au."

Ka mea atu a Kupe, "E kore e taea e koe! engari e rere koe ki te ruku."

Kaore he nuka na Kupe kia mate ai a Hotu, kia riro ai a i aia ia Kupe te wahine a Hotu, a Kuramarotini.

Ka tahi a Hotu ka rere ki te wai ki te ruku i te aho a Kupe kia mawhete ai i te maunga, ano ka tatu a Hotu ki te takere o te moana ka tae a Kupe ki te taura a te waka, tapahia ana eia, ka rere a Kupe ki te kawhaki i te waka kia mate ai a Hotu ano ka puea ake a Hotu ka kite i te waka ra ka riro, ka karanga ki a Kupe, "E Kupe te waka ki au." Kihai rawa a Kupe i tahuri atu. Ka kau noa a Hotu a ka paremo ka mate.

Hoe tonu a Kupe a u noa, ka riro i aia a Kuramarotini. Ka tupata a Kupe kei he aia, a ka eke aia me tana ope ki te waka kia Matahourua. Ka hoe mai nei a ka tae mai ki tenei motu kahore aia i kite tangata.

Na ka whakawhiti a Kupe ki tera motu ka hoe i te moana o Raukawa, ka whiti na ka hoe a ka tapoko ki ki te au o Kurateau, i te wahi e heke mai ana te wai ki waho ka whakapiki a Kupe i tana waka i reira, ka eke ka tae aia ki te ripo, ka kite i te Wheke-a-Muturangi i taua ripo ka rongo taua wheke i te waka o Kupe, ka ara ki te mea i taua waka, a ka mate taua wheke i a Kupe.

Kahore a Kupe i noho i enei whenua i hoki ano aia ki Tawahi.

Ko nga tohu i waiho i konei ko te tinana i hoki ki era motu.

Te Hokinga o Kupe ka tae ki tawahi i reira ano a Turi ma, no te tau wha, no te tau i te matenga o Hawepotiki.

14.—Ko ETAHI enei o nga KORERO WHAKAPAPA mo MAMARI te WAKA o NGAPUHI, na APERAHAMA TAONUI.

HE pukapuka whakapapa mo nga tupuna Maori.

Ko Kupe te tangata kua tae mai ki tenei whenua i mua, i haere mai ki te rapu ia Tuputupu.